

Hyperaktívny minister, vyčerpané školy

21.7.2026 - Róbert Chovanculiak | INESS

Možno ste v médiách zachytili tvrdenia ako „ministerstvo školstva spúšťa reformu vzdelávania“, „ministerstvo zavádza nové kurikulum“ alebo „rezort prijal opatrenia na podporu duševného zdravia, digitálnej gramotnosti či inklúzie...“.

Toto všetko sú však eufemizmy – obrazné pomenovania vytvárajúce ilúziu, že ministerstvo školstva dokáže niečo meniť priamo v teréne. Nedokáže. Všetky uvedené vety opisujú činnosti, ktoré musia napokon vykonať jednotlivé školy. Práve ony musia zmeniť spôsob vyučovania, preškoliť učiteľov, upraviť rozvrhy, zaviesť nové postupy, pripraviť materiály, komunikovať s rodičmi a riešiť konkrétne problémy konkrétnych žiakov.

Manažérske chyby

Ministerstvo školstva sa však posledné dva až tri roky správa, akoby si to neuvedomovalo a žilo v rozprávkovom svete, v ktorom stačí vydať nariadenie a veci sa stanú samy. Minulý rok pred prázdninami vypustilo tsunami veľkých zmien v siedmich dôležitých zákonoch, z ktorého sa školy spamätávajú dodnes. Spomeňte si, ako poslanci, odborníci na školstvo aj médiá až postupne zisťovali, čo všetko sa na jeseň vlastne schválilo. Teraz sa situácia opakuje a ministerstvo prichádza s ďalšou letnou prílivovou vlnou zmien.

Okrem týchto pravidelných a nárazových zmien ministerstvo oblieva školy aj ad hoc novými povinnosťami. Z neustáleho nakladania požiadaviek na školy sa stalo univerzálne riešenie akýchkoľvek problémov a nedostatkov. Spomínate si na nový detailný postup prešetrovania porušenia etického kódexu učiteľom, v ktorom sa stanovili konkrétne pokuty (350 eur), pevné časové rámce (pohovor s učiteľom do 24 hodín) a povinná dokumentácia?

Alebo si spomínate na novú smernicu o prevencii šikanovania? Na povinnosť školy vytvoriť vlastný krízový plán a určiť krízový tím v rámci povinnosti zabezpečiť krízovú intervenciu? Na zapracovanie štandardov zákazu segregácie do školského poriadku? Na nové riadenie podporných opatrení? Na povinnosť vytvoriť stratégiu digitálnej transformácie a zakomponovať AI gramotnosť do školských vzdelávacích programov? Alebo na ePrihlášky? Nespomínate si? Školy na to však musia myslieť. Neustále.

A to sú len novinky, ktoré treba pripočítať k balvanu už aj tak rozsiahlych povinností a očakávaní, ktoré na školách ležali už predtým. Nehovoriac o gigantickej byrokracii a administratíve, ktorú musia školy dookola riešiť a z ktorej im nič výrazne neubudlo. Naopak, pribudla ďalšia.

Frustrácia a vyčerpanie

Základné manažérske poučky hovoria, že každá nová požiadavka a zodpovednosť kladená na systém geometricky zvyšujú komplexitu a náročnosť jeho riadenia. Nové požiadavky sa totiž nesčítavajú, ale navzájom násobia. Preto je pre školy čoraz náročnejšie udržať sa vo funkčnom chode, nehovoriac o zlepšovaní. Rastú náklady na organizáciu činnosti a riadenie zamestnancov, pribúdajú pracovné stretnutia, usmernenia, materiály, rozhodnutia a predovšetkým čas potrebný na koordináciu toho všetkého.

Výsledkom hyperaktívneho ministerstva školstva nie sú lepšie fungujúce školy, ktoré dokážu vyriešiť každý problém, na ktorý si úradníci spomenú. Výsledkom sú frustrácia a vyčerpanie.

Najúspešnejšie školy na svete sa vyznačujú tým, že aktívne bojujú proti zahlteniu a nadmernej komplexite. Spája ich jasné zameranie na niekoľko dobre zvolených cieľov, ktoré chcú dosiahnuť. Robia menej, ale lepšie. Je však pravda, že často ide o súkromné školy fungujúce mimo bežného školského systému alebo o takzvané charterové / autonómne školy, ktoré majú výslovnú výnimku z regulačno-byrokratickej kazajky ministerstiev školstva.

Na Slovensku takúto možnosť nemajú verejné, súkromné ani cirkevné školy. Všetky sú v područí ministra školstva a úradníkov a môžu len čakať, s čím ďalším a kedy prídu. Aký problém najbližšie dopadne na plecia škôl? Nadváha? Diskriminácia? Duševné zdravie? Extrémizmus? Nedostatok pohybu? Polarizácia spoločnosti? Budúcnosť práce v ére umelej inteligencie? Generačná chudoba? Závislosť na mobiloch a sociálnych sieťach? Hoaxy a dezinformácie? Nikto nevie, ale 3000 škôl na Slovensku musí čakať v pozore...

<https://iness.sk/hyperaktivny-minister-vycerpane-skoly>